

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 " "

Negyedévre 2 " "

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Zsidó magyar hősök.

A világsi gyásznapi sötét emlékü hőset, Görgey Ártúr tábornokot rehabilitálni akarják. Egy nyilatkozványt állították ki és irtak alá kétszázheten, mindannyian a magyar szabadságharcz kiváló egyéniségei, a kiknek szavát értékben és sulyban nemcsak az emeli, hogy ma előkelő helyet foglalnak el a társadalomban; hogy közéletünk kitünőségei vagy legalább is tisztelt jelesei, — hanem emeli az, hogy 1848-ban mind intéző egyének voltak; katonai kitünőségek, forradalmi vezérférjak; a harcban kivált érdemeket, rangot, méltóságot és közelismerést szerzett hősök. Egy szóval aláírták a nyilatkozványt kétszáz heten olyan emberek, a kik tényezői lévén a magyar szabadságharcznak, joggal elítélhetik Görgeyt az árulás vádjában, vagy fölmenthetik őt ez alól. A nyilatkozmányt aláíró kétszázhetven felmentették. És e között a kétszázhet között k i l e n c z z s i d ó.

E nyilatkozvány ellenébe gróf Teleky Sándor volt 48-iki ezredes és ismeretes antiszemita, egy ellennyilatkozatot adott ki, mely Görgeyt továbbra is árulónak mondja. Nyilatkozatában még tizenkét katonai kitünőségre és lánglelkü honfira hivatkozik, a kik Görgeyt szintén árulónak tartják. E között a tizenkét hős és köztiszteletben, kegyeletes emlékezetben élő honfi közt k e t t ő z s i d ó.

És kilátásban vannak még újabb nagy harczoaink nyilatkozatai Görgey mellett és Görgey ellen, és ezeket a nyilatkozatokat is a szabadságharcz jelesei szándékoznak kiállítani.

Nekünk e helyen nem lehet foglalkoznunk azal, áruló volt-e Görgey vagy nem? Mi az eredményekkel számolunk, a mely abban összegezhető, hogy 219 aláírás között t i z e n e g y zsidó, tehát aránylag több, mint a mennyi zsidó képviselő ma a parlamentben helyet foglal.

Fényesen dokumentálja ez, hogy a magyar zsidóság jelentékeny részt vett abban a harcban, a mely a magyar nemzet szabadságharcza volt, tehát a magyar zsidóság együtt érzett a magyar nemzettel, már akkor, midőn ez országban nemcsak politikai jogai nem voltak, de földbirtokot nem szerezhetvén, e hon érdekeihez még a föld röge sem kötötte.

Jól tudjuk, hogy a zsidó, midőn 48-ban magyar zászló alá szegődött, minő elbánásban részesült. Ignorálták, kicsinyelték, összekeverték a színesekkel, a kiket emberszámban sem tartottak, s majdnem ágyutölteleknek állították az ellenség elé. És mégis ily előzmények után 219 forradalmi kitünőség között, 11 zsidót találni, az egyenesen azt jelenti, hogy ők nagyobbak voltak sok nagy-

nál, és hősebbek sok hősnél, mert nemcsak a harcban tüntették ki magukat, nemcsak katonai érdemekben váltak ki és nemcsak az ellenséget győzték le, hanem le kellett győzniök a még akkor nem is emanczipált zsidóság ellen uralkodó ellenszenvet és felül kellett magukat emelni azon a megalázó tényen, hogy ők egy oly haza szabadságért küzdenek, a mely haza őket fiaik gyanánt el nem ösmeri.

És ezt véve tekintetbe, a 11 forradalmi kitünőség, katonai és társadalmi tekintély hitsorsosaink közül sokkal nagyobb összeget tesz ki, mint kitenne rendes viszonyok között, bár normalis körülmények közt sem kicsinyelhető e szám, midőn ma az emanczipáció után a parlament számarányához képest nemcsak hogy kevesebb zsidót mutat fel, de pártot tömörít az ellen a zsidóság ellen, a mely ezt a hazát akkor is védelmezte, midőn nem volt szabad magát e hon fiának tekinteni.

Aztan tekintetbe kell azt is vennünk, hogy ez a 11 csak 219 kitünőség közül való. A szabadságharcz többi katonai jeleseitől kilátásban levő többi nyilatkozatok aláírásai fogják kimutatni, hogy mennyi azok között is a zsidó, a ki kitüntette magát; és így a tizenegygyel még korántsem teljes a statisztika azon hitsorsosainkkal, a kik hősiesség, önteláldozás, bátorság és katonai genie tekintetében egy színvonalon állanak legtiszteltebb hőseinkkel és katonai kapacitásainkkal. S ha most hozzávesszük azokat a közembereket, a kik együtt haltak a hazáért a többi névtelen hősökkel, ha emlékezetünkbe idézzük egyik-másik zsidó honvédnek, mint közkatonának vagy altisztnek bátorságát, hőstetteit, a melyeket a szabadságharcz írói feljegyezni el mulasztottak, és a kik hősiességük jutalmát egy ezüst koszoruban vagy tábornokaik nyilvános köszönetében nyerték meg, mindezeket összevetve el kell ismerni, a legrakonczátlanabb antiszemitanak is, hogy a magyar zsidóság ott, a hol veszély volt, nem félt a haláltól, hanem bátor elszántsággal rohant a szuronyok elé, ontotta véré a magyar haza függetlenségeért.

És tette ezt saját jószántából, lelkesedésből és hazaszeretetből. Annál undorítóbb tehát az antiszemita aljas piszkolódása és hitvány gúnyolódása, midőn a zsidók katonai tulajdonságait kicsinylik, mert ott, a hol tények beszélnek, a magyar zsidóság katonai erényei teljes fényükben ragyognak.

És annál galádabb az antiszemitáknak az igazságtalan gyűlöletben elvakult dühe, mert piszkolódásaikkal azt hirdetik a zsidóról, hogy hazáját nem szereti. Ime most a megtagadhatatlan tények mutatják ki, hogy a magyar zsidó ezt a hazát élete feláldozásával is szerette, szerette már akkor, midőn még nem is tekinthette magát e haza polgá-

rának. Kimutatják a tények, hogy a szabadságharcban, midőn e haza idegenajku polgárai mind fegyvert ragadtak a magyar nemzet és a magyar alkotmány ellen, ugyanakkor az üldözött, a nem polgárosított zsidó fegyvert fogott és vérét ontotta a nemzetért és a nemzeti alkotmányért; és mint ilyen védelmezője a magyar haza megtámadott szabadságának alárendelt helyzetéből hőssé tudott kimagaslani és helyet tudott magának kivívni e szabadságharc nagyjai között.

Pirulva hallgassanak el az antiszemiták s azok, a kik antiszemitizmusok mellett még függetlenségi pártiságukkal kérkednek, szégyenkezve takarják el arczaikat hallgassanak el piszkos vádjaikkal, mert abban, hogy Magyarország függetlenségi harca, Európa bámulatát tudta kivívni, és abban, hogy e szabadságharc után a nemzetnek ma újra alkotmánya van, a zsidók jelentékeny részt követelhetnek maguknak.

Némuljon hát el a gúny, hallgassanak el a hamis vádak hirdetői és tisztelet legyen a zsidó hősöknek. Valóban Magyarországnak legnagyobb szégyene, és magyar parlamentnek legnagyobb gyalázata, hogy a zsidók önfeláldozó hősiségét, a melylyel e hon alkotmányos jogait védelmezték, ma a zsidók véreben gázoló antiszemitizmussal fizeti vissza.

A konkurrenczia.

Mult hétfőn a »Budapesti Hiriap«-ban egy cikk jelent meg e czimvel: »Mire valók a magyar szakemberek?!« E kérdő és felkiáltó jellel végződő fontos kérdés után, mely, miként említettük, a cikk homlokán diszelgett, a cikkíró elpanaszolja, hogy a lipótmezei tébolyda első orvosi

állítására egy embert neveztek ki, a ki a bécsi egyetemen dóczens és z s i d ó, holott ez állásra elég alkalmas m a g y a r orvos is akadt volna.

Mi, kik jól tudjuk, hogy a kenyéririgység elkeseredettségével szemben polemizálni merő időpazarlás, az említett cikket még sem hagyhatjuk megjegyzés nélkül. Nem, mintha az irigykedés sárga dühétől megroncsolt agyvelőnek réztollas kifakadásainak igazságtalanságát akarnók kimutatni, hanem csupán azért, mert ama gyalázatos cikk a »Budapesti Hirlap« hasábjaiában jelent meg, a mely lap az e l ő f i z e t é s i évnegyedek elején rendszeren azt hirdeti, hogy ő »egy párthoz sem csatlakozván, egyedül az igazság és hazafiság szolgálatában áll«.

Hát nézzük, mennyiben áll a »Budapesti Hirlap« az igazság és hazafiság szolgálatában?

Régen kísérik figyelemmel a nevezett lap üzelmeit. Undorral olvassuk képmutatásának napokint változó erkölcstanait, minden írott sorában látjuk vigyorogni a közönség zsebeire spekuláló irodalmi szélhámosság botrányhajhászó czédaságait, és mind e mellett a hazafiság »buzgó apostolának« és az »igazság« bátor harczosának meri hirdetni magát.

Hogy hiszi-e ezt neki az ő olvasóközönsége?

Mi nem mernénk e kérdésre határozottan n e m-mel felelni.

Ismerjük a közönséget. Tudjuk, hogy gyorsan feled. A ki legjobban ért a pillanatnyi hatás kizsákmányolásához, az a mai hirlapirodalmi fogalmak szerint a legjobb zsurnalista. Hogy ugyanaz a toll, mely tegnap a konkurrens lap egy kétértelmű szava miatt annyira felháborodék, hogy nem átalált policzájt kiabálni, ma a saját műhelyében készült »fekete hajóinak Magdolnait« egész a fellegekig magasz-

TÁRCSA.

Az utolsó zsidó királynő.

— Az »Egyenlőség« tárczája. —

III.

Agrippa Rómában maradt míg V i t e l i u s vette át a kormányt és Vespaziánnal folytonos titkos összeköttetést tartott fenn. Valószínűleg Vespazian vagy ennek fiának trónra juttatása körül fáradozott, aki azt a hirt is terjesztette, hogy G a l b a őt Rómába hívatta adoptálás czéljából. Egy emberöltő előtt I. Agrippa Claudiust segítette a trónra és az által ugy a maga, mint hitrokoni számára nagy előnyöket vivott ki, miért ne kísérelné meg a fia is azt, a mi atyjának sikerült? II. Agrippa északi Palesztina trónján ült, ugyanazon a trónon, mely atyjának lépcső gyanánt szolgált az egész ó-zsidóországnak elfoglalására. Tehát azzal a reménnyel kecsegtette magát, hogy ő is oly magaslatra jutand,

II. Agrippának kitünő szövetségese volt szellemes nővére Berenike, ki, habár már nem állt is fiatalságának első virágzásában, mégis oly mély benyomást tett a fiatal Titusra, hogy ez teljesen elbűvölve minden gazdagságait rendelkezésére bocsátott. Sőt lehetséges, hogy Titus terve Berenikétől indul ki, mert az utóbbi a római császárné koronájára rendkívül vágyódott. A szövetség harmadik tagja a gazdag alexandriai renegatus Tiberius Alexander vala, a ki a Flaviusoknak pénzt kölcsönzött; mert a római katonák megnyeréséhez pénz kellett, még pedig sok pénz. A zsidók azon részének, mely békét ohajtott, ez a terv nagyon tetszett, mert Palesztina ezen

kombináció szerint zsidó király alatt egyesítve lett volna a ki a római császár védnöksége és nevének, Berenikének jóindulata és barátsága folytán zavartalanul uralkodhatott volna. De ez a remény nem teljesedett be. A zsidók legnagyobb része az eddigi zsarnokságok miatt, annyira gyűlölte a rómaiakat, hogy kiengesztelésről még csak hallani sem akart. A békeszeretők csoportja tehetetlen volt az engesztelhetetlenek nagy többségével szemben. A tulzók befolyása elnyomott minden más törekvést és előrenyomulván a már megkezdett forradalmi uton magukhoz ragadtak mindenkit, ki a római zsarnokság sulyát valaha érezte.

Ámde különben sem érte volna el II. Agrippa azt, a mire törekedett. Hiányzott neki atyjának ravaszága és élelmessége, és annak daczára, hogy a római császároknak hitrokoni elleni háboruban segédkezet nyújtott, a szűkkeblű Flaviusok ezt nem viszonozták a háladatosság olyan tényeivel, melyek a szolgálatokkal egyenes arányban állottak volna.

Midőn Vespazian és Titus Antiochiában vagy C a e z a r i á b a n II. Agrippa vendégei voltak, ekkor történt, hogy a fiatal Titus Berenikebe szeretett, a ki már 40 éves volt. Tacitus a már érett koru nőről azt írja, hogy virágzott szépségben és fiatalságban; Berenike szépsége ugylátszik elpusztíthatatlan vala, mert midőn néhány évvel később Rómába ment, még akkor is a »legszebb nő« hírében állott.

Mi alig képzelhetünk negyven éves orientalis szépséget, mert hisz keleten a nők tudvalevőleg kétszer annyi gyorsasággal virágzanak el, mint a nyugoton. Ez lehetett az indoka annak, hogy Titus legujabb francia életrajzírója, olyanak tünteti elő ezt a szerelmet, mintha Titus

talja, azt a közönség észre se veszi; mert ha az elvek ezen undok vedléseit észrevenné, a »Budapesti Hirlap« már rég megszűnt volna folytathatni azt az irodalmi tisztességet megtagadó eljárást, mely az eszmék és elvek változatlan tiszta szellemét a spekuláció piszkos greizlerfogásaival megnamisítja.

Amit ez a lap például a zsidókkal szemben elkövet, az is példátlan arczátlanság.

Ha zsidót németül beszélni hall, akkor azért kesereg, mert nem magyarosodunk.

Ha zsidó ember magyar könyvet ír és ez a könyv a »Budapesti Hirlap« magyarjain tultesz, akkor a nevezett lap meg azért kesereg, mert az i d e g e n »a magyar szaktudósok elől veszi el a falatot«.

Mikor az ország lakossága valamely adakozásra felhivatik, akkor a »Budapesti Hirlap« rendszeren azt »várja el«, hogy a magyar zsidóság »ez alkalmat megragadja hazafias érzelmeinek méltó kifejezésére«; de mikor egy zsidó magyar, képzettsége és tudománya alajján államhivatalt nyer, akkor megnyitja hasábjait annak a tolnak, mely legocsmányabb gyanusításokat szór a szaktudós ellen, csupán azért, mert zsidó.

Ezek azon szolgálatok, miket a »Budapesti Hirlap« az igazság és hazafiságnak teljesít.

De most térjünk át magára a többször említett cikkre, hogy az olvasó is tudja, mily vakmerők a kenyéririgységgel párosult antiszemitizmus tollforgató éhenkórászai.

Az ismeretes cikk ismeretlen írója többek közt ezt mondja:

»Beszélük, hogy az intézet igazgatóját, ugyszólván, ráerőltették, hogy jobb meggyőződése ellenére terjeszté föl első sorban Weisz dr.-t, akinek ismeri ugyan irodalmi

munkásságát, de nem lehet bizonyos az iránt, alkalmasnak fogja-e őt találni oly nagy kórház teendői elvégzésére.«

Ezzel szemben mi határozottan kijelentjük, hogy az intézet igazgatóját nemcsak hogy rábeszélni nem kellett, de ő volt az első azok közt, kik dr. Weisz Jakabot kombinációba hozták. A nevezett intézet igazgatója teljesen meg van elégedve dr. Weisz kinevezésével, alkalmasabbat nem is kívánhatott volna, mert benne oly szakférfit tisztel, kinek ismeretei sokat használhatnak az intézetnek.

A cikkíró tehát hazudott, midőn azt állította, hogy az ujonnan kinevezett orvost, ugyszólván, reáerőszakolták.

De e hazugságnál is vakmerőbb a következő állítás:

»Kaptunk egy német »Docent«-ot, a kinek az az érdeme, hogy a »Wiener medicinische Wochenschrift«-ben irogat német tudományról, a magyar tudománynak még csak létezéséről sincs tudomása. Az elmondott megbotránkozató dolgokért a belügyminisztert támadtuk meg főntebb, mert intézkedéseért ő felelős, ámbar az egész ódium nemcsak ő rá háramlik. Nem akarjuk, hogy Magyarország miniszterelnöke oly kevéssé érezné, mivel tartozik Magyarországnak, hogy ennyire mellőzné a magyart, mikor németet tolhat elébe.

Vagy talán igaz, amit suttognak, W a r h m a n n nyomta le a döntés serpenyőjét a zsidófaj érdekében?!

Nagyon röviden válaszolhatnánk ezekre az állításokra, melyekben egy csepp igazság sincs. De mi az olvasóra való tekintetből indokolni is akarjuk, hogy mért süjtük rá ez állításokra a hazugság bélyegét.

Hazugok ez állítások, mert dr. Weisz Jakab magyar ember, Magyarországnak született és Bécsben végezte egyetemi tanulmányait. Dr. Weisz nemcsak a »Wiener medicinische Presse«-be, ha-

csak szinlelte volna, hogy Berenike kezével annak kincseit is elnyerhesse.

De ez nem áll.

A francia életrajzíró Vespazian fiát olyanféle szegény hadnagyocskának képzei, a ki egy gazdag zsidóbankár leánya körül röpdös, hogy kezének elnyerésével egy kis pénzmaghoz is jusson, mivel adósságait törleszthesse. De a viszonyok akkor mások voltak és nem a zsidó herczegnő, hanem Titus volt a párvenu. Aztán, ha egy római imperatornak pénzre volt szüksége, nem csinált sok teketóriát és elszedte ott, a hol épen találta, anélkül, hogy szerelmet kellett volna szinlelnie.

Sokkal valószínűbb azonban, hogy Berenike tényleg mély szenvedélyt tudott kelteni Tituszban, mert a zsidó és egyiptomi nők ismervén a női szépség világhódító hatalmát, mindent elkövettek szépségük művészi emelésére és állandósítására. Ugyanaz a báj, mely Cleopatrát oly ellenállhatatlanná tette, és a mely Caesart és Antoniust elragadta, Berenikét is övezte körül.

Tagadhatatlan azonban, hogy a szépség mellett az ifju Titusra a zsidó herczegnő gazdagsága és a zsidókra gyakorolt befolyása is némi hatással volt. A fősvény Vespazian szívesen fogadta Berenike ajándékait, és maguk a kortársak sem tudták határozottan, vajjon: valódi szerelem volt-e az, a mivel Titus Berenikéhez vonzódott, vagy csak ravasz számítás?

Tacitus ekként nyilatkozik Titusról, midőn ez Galba halála folytán Palesztinába visszatért:

»Sokan azt hitték, hogy Berenike iránti sóvárgásból tért vissza oly hamar Palesztinába; igaz ugyan, hogy az ifju szerette, de ez az ő elhatározásaira kevés befolyást gyakorolt«. Berenike pedig egy nálánál körülbelül 10 év-

vel fiatalabb római vezért szeretett, de miután nála is csak dics- és becsvágy voltak döntők, ezt a hajlamot titkolni törekedett. Vespazian táborában tehát elég nagy szerep jutott az intrikáknak annyira, hogy a zsidók elleni hadjáratot végre maguk a rómaiak is merő időpazarlásnak tartván, Vespazianak többen azt tanácsolták, hogy hagyja békében a zsidókat és vonuljon Rómába Vitelius ellen, a ki a trónt elfoglalta, De ezeket a tanácsokat a Flaviusok figyelembe se vették és Agrippának sem igen voltak inyére, mert ez nem nélkülözhetette a rómaiak segélyét a folytonosan erősödő fanitikus zsidó függetlenségi elemek ellen,

Vespazianra nézve nagy fontossággal birt Egyiptom, Róma valóságos gabnatarának, birtoka. Ellenség kezében Egyiptom minden római császárnak nagy zavart csinálhatott volna.

Vespazian ez országnak a maga részére való biztosítása nélkül, alig birt volna a római trónra jutni és Judeát birtokába ejteni. Egyiptom ekkor tudvalevőleg Tiberius Alexander kezében volt, tehát olyan férfi hatalmában, a kinek hitrokonai ellen Vespazian Palasztinában háborút viselt. Tiberius, kit Né ró közvetlen a zsidó háboru kezdete előtt Egyiptom kormányzójává nevezte ki, elhagyta zsidó ősei vallását és Vespaziannal Agrippa közvetítése folytán, szövetkezett. Innen kezdve Vespazian egyik leghivebb támogatója lett. Az ő parancsnoksága alatt álló hadsereg e l s ő vala, mely Vespaziant 69-ben római császárnak kikiáltotta. Csak néhány nappal később követték e példát a Judeában tartózkodó római legiök is. Tiberius Alexander aztán Titus táborába sietett, hogy előbbi hitrokonai elleni háboruban részt vegyen.

Vespazian elutazása után, fia Titus a zsidók ellen

nem magyar szaklapokba is irt, többek közt a »Budapesti Szemlé«-be is, és főleg azon a téren, a melyen kinevezése folytán jövőre működni lesz hivatala, hírnevet is szerzett magának.

De hazugság a »Budapesti Hirlap« azon állítása is, hogy dr. Weisz Jakab — zsidó. A nevezett orvos keresztény vallású. Igaz, hogy csak nemrég és csupán azért tért át a zsidó vallásból, hogy kinevezzék, miután különben minden szaktudománya nem ért volna semmit, de elvégre most már még sem zsidó többé.

A »Budapesti Hirlap« ugylátszik fél áttól, hogy a zsidók azon része, mely az antiszemita izgatásai folytán ekzisztenciájukban veszélyeztetve vannak, kikeresztelkedés útján segítenek majd a bajon. A »Budapesti Hirlap«-nak ez se tetszik, és hogy a kitért zsidókat is üldözi, mutatja az a kvalifikálatlan támadás dr. Weisz Jakab ellen.

Utánunk kellett erre is, bár nem örömet tettük, mert be akartuk bizonyítani annak az állításnak hazug voltát, hogy »Wahrmann nyomta le a döntés serpenyőjét.«

Ha Wahrmann nyomta volna le »a döntés serpenyőjét«, akkor dr. Weisznek nem kellett volna hitehagyást elkövetni, de miután vallást kellett cserélnie, hogy nyomorult álláshoz jusson, ez jele annak, hogy Wahrmann »nem nyomta le a döntés serpenyőjét«.

Annyi esze talán a »Budapesti Hirlap«-nak is lesz, hogy ezt átlássa. Ego.

Keresztény hang.

Annak jeléül, hogy lapunkban vallott elvek nemcsak a zsidómagyarok közt, hanem hazánk keresztény lakossága körében is visszhangra találnak,

harczot a legnagyobb elkéséredéssel folytatta. Jeruzsálemet bevette és leromboltatta. Az ostrom alatt ő maga is lött nyilakkal az ostromlókra, és gyakran talált is. Entropius, a ki Titus eme hőstettét beszéli, sokat emlegeti ezen hadvezér jóságát is, de Suetonius ellenkezőleg azt jegyezte fel Titusról, hogy rendkívül kegyetlen, önző és megvesztegethető volt. Jeruzsálem elpusztulása után Vespazian és Titus diadalünnepet rendeztek Rómában, mely alkalommal a zsidó felkelők egyike Simon, Gira fia, egy kötéllel hurczolták végig Róma utcáin és ostoroztak, aztán pedig a nép előtt legyilkoltak. A római nép roppant nagy örömmel fogadta ezt a barbarizmust és »nagy áldozatokat hozott az isteneknek«.

Berenike Titussal jött Rómába, a hol tanuja lehetett e jeleneteknek. Hogy minő érzelmeket keltettek ezen kegyetlenségek keblében, ki tudja? A herodesi birodalomnak II. Agrippa alatt való felépülésének reményei Jeruzsálem romjai alatt eltemették. Masadában, a bevehetetlen erődben a zsidók még három évig tartották magukat és folytatták a harcztot szabadságuk és vallásuk érdekében, míg a zsidó hősiesség eme nagyszerű emlékvára is elpusztult a római legiók százezerekre menő nyilainak ostroma alatt. A zsidók nagy része rabszolgaságra jutott és elszéledt a szélrózsa minden iránya felé, Titus feladta azt a tervét, hogy egy önálló keleti birodalmat fog alkotni, mert nagyon sok fáradsággal és veszedelemmel járt volna. Czélszerűbbnek találta bevárni atyja halálát, mely után ő amugy is a kelet és nyugot birodalmait öröklé.

Erre az időre biztatta Titus Berenikét is, azt ígervén neki, hogy ekkor nőül veszi. Addig azonban Rómában élt a császári palotában. Mindenki azt hitte róla,

közlünk itt egy keresztény irótól eredő levelet, melyet e lapok szerkesztőjéhez irt, és a mely az író tiszteletreméltó egyéniségének megfelelő mesterkéletlenséggel tárja fel előttünk helyzetünk visszasságát.

S habár mindenben nem érthetünk egyet az igen tisztelt levelező urral, de fejtegetéseinek főbb vonásait teljesen magunkévá tesszük, annál inkább, mert mi magunk is már megizleltük a magyar zsidóságnak egyházi és felekezeti jogai körül tanusított fagyasztó közönyének keserüségét.

A levél így hangzik:

Gyulafehérvár, nov. 26.

Negyvennyolcz óta oly nagy horderejű alkotmánykérdést nem tárgyalt parlamentünk, mint a felsőház reformja. Valóságos alkotmányrevisio; tehát a pusztaszeri alkotmányozástól vagy honalapítástól ezer évet kellett várni, hogy az imposans és annyi villámot és vihart kiállott büszke építmény helyét engedjen egy lízarr és szintelen stilben épült nyaralónak vagy kéjlaknak, s tan hasonlíthatnám egy fürdői palotához is!

Bámulatos az az indolentia, a melylyel a magyar nemzet ez alkotmányrevisiót fogadja! Hogy egyetlen megye sem tartja méltónak a tárgyhöz még csak távolról is hozzá szólni! Szomorú jele az időnek!

Bizony az az egyharmad részbeni kinevezés, ugyan nem szabadelvű, de nem is konservatív intézmény. Szomoruan emlékezem vissza az erdélyi diéták regaliszáira, a kik 46—47-diki diétán is oly urbéri törvényt csináltak, hogy azt nem merték kihirdetni! Csak ábránd az a független regalista!

Aztán mit keresnek a papok, mint papok a törvényhozási teremben mai napság? hiszen ottan nem vallási hitezikkelyeket hoznak, mert a felekezetek vallási dolgait eligazítják egyházi gyűléseiken. De ezzel nem azt

hogy Titus neje, és akként tisztelték is őt. Saját perében ő maga bíróként szerepelt és Quintilián, a zsidófaló kénytelen volt Berenike bírói széke előtt plaidirozni. A hizelgés mesterségében jártas görögök Berenike mellszobrát állították fel a következő felirattal: »Julia Berenike a nagy királynő, Julius Agrippa király leánya, nagy királyok unokája és a város jötevője«. Titus szerelme sem szünt meg iránta, mert miként az akkori történetírók feljegyzék, Caecina consult csupán azért ölette meg, mert azzal gyanusítá, hogy Berenikével viszonya van.

Miután Vespazian meghalt, Berenike joggal elvárhatta, hogy Titus törvényt szerez nevére fog elismertetni; de másképp történt. Mikor Titus uralkodásra jutott első teendője volt Berenikét elküldeni. Hogy e kegyvesztés oka mi lehetett? nem tudják. Lehet, hogy a római nép ellenszenve az idegen nő irányában, lehet, hogy a filozofusok lármája volt az oka annak, hogy a nőtől, kit annyira szeretett, elvált; de lehet az is, hogy a rómaiak Berenike kiutasításában Titusnak erkölcsösebb életre való törekvését látták, a mint ezt Sextus Aurelius Viktor állítja.

Ugyanaz a Dio Cassius, a ki a czirkuszokban Titus ellen tartott lázító beszédeiről tesz említést, megjegyzi azt is, hogy Titus a cinikusok közt többeket megostoroztatta vagy leölette. Ilyen körülmények közt legalább valószínűtlen, hogy ő a filozofusok lármája és deklamációja által befolyásoltatni engedte volna magát. Így tehát a Berenike kiutasításának más indoka is lehetett, és talán nem tévedünk, midőn azt állítjuk, hogy Titus öcscsének Domitiánnak intrikái is hozzájárultak eme szívtelen elűzéshez.

Berenike ugyanis vallásos lévén és éltesebb korá-

akarom mondani, hogy a clerus megfosztassék felsőházi jogától, igenis legyen helye, de nem mint papnak, hanem mint a nagy uradalom haszonélvezőjének! S így mit keressen a felsőházban a protestáns püspök, mi szükség van ott reá, mint papra? S majd a késő történelem igazolni fogja azon kálvinisták agitációját, kik óvják püspökeiket a felsőházba menni, — habár más motivumokból!

A beterjesztett törvényjavaslat felekezeti szempontból különben méltánytalan is, mert az izraelitáknak, mint vallásnak, csak egy helyet ad, pedig ők sokszorta többen vannak, mint az unitáriusok; s a törvényjavaslat sértő és lealázó az izraelitákra, mert a nekik adott hely a kegyesinét viseli magán és ajánlat utján töltetnek be! Jogegyenlőség ez? Folyománya az emancipáczió? Hol van itt a szabadelvűség? Mandatarius-e a parlament 1848-nak? Szólalt-e fel valaki ez ellen bár a zsidók közül? pedig tüntetni kellene ellene, s pláne kegyképen el se kellene fogadni!

Igaz ugyan, hogy az izraeliták egyházi szervezete annyira laza, hogy határozott tételt e tekintetben a törvénybe vezetni jelenleg nem is lehetne, de ezen a dologon úgy kellene segíteni, hogy számukra két hely tartanék fenn, a melyek egyházi szervezetük után, a két főrabbi által töltetnék be, a két főrabbi a más felekezetek püspöki állásának felelőjén meg.

A kormánynak most módjában állana egy adatot szolgáltatni arra, hogy nem antiszemita, mert bizony az olyan beszédek, mint a Zichy Antalé, nem képesek pártját tisztázni az antiszemita vádtól!

Itt talán nem felesleges egy kis szemrehányás! Lám, mennyire megbünteti magát a csökönyösség, a midőn az ember behunyja a szemét a haladás nappala előtt! Sok század fog fölöttünk elsuhanni a míg a gondviselésnek kedve szottyán, hogy a szegény hazát oly tiszta színű és világos elméjű államférfival ajándékozza meg, mint a dicsőült, zseniális Eötvös volt, a ki zsidó polgártársainkért

annyit mert és akart tenni; de ők nem akarták követni, cserben hagyták, — tessék most mellőket verni!...

Tán helyén volna a magyar zsidók között egy mozgalmat hozni létre ezen fennebbi s egyéb függő kérdéseik tisztázására, összetett kezekkel tétlenül érett gyümölcsre lesni, nem férfi hivatás, renyheség nem czélja az életnek.

S—ly I.—n.

Az „árendás zsidó“.

— Népszínmű. Irta: K. A n g y a l I. —

Mult héten azt ígértük, hogy visszatérünk e darabra, melyről első előadása alkalmából néhány sorral megemlékeztünk. Tehát ismét foglalkoznunk kell vele, bár nem érdemli meg azt a kitüntetést, hogy kritikai bonczkés alá vegye az ember.

Vannak jelenségek, úgy az irodalomban, mint az életben, mik felett bátran elsuhanhat a közvélemény, anélkül, hogy mulasztást követne el. És e sorsban, nézetünk szerint, joggal részesülnek azok a produktumok, melyek az uralkodó áramlatot se előre, se vissza nem tolják, hanem mint az egyéni szeszély pillangói, a nyilvánosság elé röpködnek, hogy a dicsőség rózsái közt kajtárkodva, néhány mézes szippantás után ismét letűnjenek.

A fentemlített népszínmű az irodalom e hajtásaihoz tartazik. Sokkal ártatlanabb, semhogy azon termékek közé soroljuk, melyeket a ponyván árulnak, és sokkal izléstelenebb, semhogy komoly számba vétethetnék. Legjobban hasonlítható az önképzőkörök gimnazialis irodalmárainak izzadványaihoz, melyeket az intézeti épület falain belül őriznek, hogy a megférfiásodott és kiforrt elme éretlen szüleményein egykor elmerengessen.

Oly műintézetbe, mint a milyen a népszínház, nem illik az »Árendás zsidó«. Ez intézetnek nagy és fontos

bar még jobban ragaszkodott ősi vallásához. Ez Domitiának nem tetszett, mert a zidó propagandától tartott. Berenike szolgálói közt, kiket Palesztinából hozott magával, több buzgó zsidó volt. Róma lakosai közt is sok zsidó volt, kiknek száma a Jeruzsálemből rabszolgaként ide hurczolt zsidókkal annyira felszaporodott, hogy tekintélyes hatalmat képeztek. Berenike pedig nem egyszer segélyezte őket, sőt emberségesebb bánásmódot is kieszközölt nekik, szóval, a római zsidóság élénk érintkezésbe volt a császári palota »szentjével«, miként Paulus apostol Berenikét elnevezte.

A »puni alma« czimű házban, Vespazián előbbi lakásán, a hol jelenleg vasuti indóház van, mint római polgár élt a római zsidó történetirő, Josephus Flavius. Ez utóbbinak sok irigye és ellensége volt, különösen a satirikusok közt. Martial és több hasonszőrű író Josephus Flaviust kicsinyíteni törekedtek, de Titus jobban szerette az ő »höstetteit« megörökítő történetirőt, mint Martiált és csatlósait, kik a más becsülete ellen ejtett támadásokból élösködtek. Így fejlődött a római császári udvarban a zsidó vagy zsidókeresztény propaganda, a mi az állami valláshoz ragaszkodó orthodox római népet nyugtalanítá és az udvaroncok seregét féltékenynyé tette. Ehez járultak Domitiának már említett intrikái. Titusnak ugyanis két előbbi nejétől gyermeke nem született, öccse érdekében állott tehát, hogy bátyja újabb törvényes házasságot ne kössön, melyből esetleg férfi örökös születethetnék, mert ez aztán Domitián aspirációját a római trónra tárgyaltanná tenné. Ha Berenikével való házasságát meghiusítja, feltehető volt, hogy Titus Berenike életében mással nem fog házassági frigyét kötni, Ez volt az oka annak is, hogy Domitián nem folyamodott a »már akkor is nem épen szokatlan« mérgezéshez vagy egyéb

gyilkos eszközökhöz, mert attól félt, hogy Titus Berenikét halála után elfelejtené és más nőt venne feleségül. Cél szerűbb volt tehát reá nézve Berenikét életben tartani, de egyuttal a zsidóellenes Rómát az idegen zsidónő ellen fellázítani. Tőle származik az a mendemonda is, hogy Berenike Caecinával tiltott szerelmi viszonyban állott. Talán a gyémánt gyűrűről szóló mese is az ő agyában született. Így győzte le Titus szerelmét a rágalmozók és elégedetlen irigykedők serege, míg végre a császár Berenikének száműzetésébe egyezett. De távozása után sem tudta végkép elfelejteni. Berenike után más nőt többé nem szeretett.

Hogy Berenike Rómából való távozása után hová ment, nem tudjuk. Dio Cassius azt állítja ugyan, hogy még egyszer visszatért Rómába, de ez nagyon valószínűtlen. Halála Domitián uralkodása alatt következett be, mert a száműzetés nagyon epesztette őt. Josephus a század vége felé irt autobiográfiájában Agrippa családtagjairól azt jegyzi fel, hogy mindannyian meghaltak.

Titus Flavius Berenike száműzetése után nem élt soká. Meghalt 81. szeptember 13-án. Kimulása majdnem ép oly szomorú volt, mint Berenikéé. A legenda azt meséli, hogy megtévelyodott egy légy zugásától, mely agyvelejébe jutott. Ez nem áll ugyan, de hogy szelleme élete végnapjaiban elhomályosodott, az bizonyos. A halál közvetlen előidézője az a hófűrdő volt, melyet öccse, Domitián készíttetett neki. Még a halálos ágyon feküdt, mikor a római praetorianusok Domitiánt császárrá kiáltották.

hivatása van és nem sülyedhet alá a kezdő strébereknek kísérleti állomásává.

A darab meséjéről szoltunk már a multkor, és tendenciájára is utaltunk. A mesére tehát többé nem fogunk tentát és papirt pazarolni, de a darab tendenciájára nézve kell, hogy még néhány megjegyzést tegyünk, mert bizonyos lapok abban, hogy a szerző egy b e c s ü l e t e s zsidót állított a szinpadra, már szörnyű filoszemitizmust fedeztek fel.

Mi ebből a szörnyű filoszemitizmusból a darabban nem láttunk absolute semmit, de az igazat megvallva, nem is sóvárgunk szinpadí filoszemitizmus után. Legyenek mindenütt, — a szinpadon ép úgy, mint az életben i g a z s á g o s a k a zsidók iránt; ez minden, a mit követelünk. Ne ábrázoljanak se becsületes, se gaz zsidót; mert az a becsületes zsidó nem azért becsületes, mert zsidó, valamint, hogy a gazember sem azért gonosz, mert nem zsidó.

Megengedem, hogy n e m z e t i s é g i típusok sok drámairónak szolgáltattak már »háládatos tárgyat«, de f e l e k e z e t i típusokat a néző közönség elé vezetni, az abszurdum már csak azért is, mert ilyenek nincsenek.

Az a zsidó korcsmáros (Blum Dávid), kit a szerző, becsületes z s i d ó n a k ábrázol, hehezetes beszéde daczéra is m a g y a r. A fajnak, a nemzetiségnek lehetnek sajátságai, hajlamai, melyek más fajoktól, más nemzetségektől megkülönböztetik, de a hitvallás oly eltérő különbözeteket nem szül. A ki a zsidót kiragadja, hogy a magyarral ellenkező sajátságokat, hajlamakat tulajdonítson neki, az nem ir. filozemita, hanem antiszemita darabot, akár becsületes embernek, akár gazembernek ábrázolja a hősét. A zsidó magyarnak ugyanazon jó és rossz tulajdonságai vannak, mint akár a lutheránus, akár a róm. katolikus magyarnak. Z s i d ó árendásnak szinpadra hurczolása tehát ép oly képtelenség, mint a r ó m a i k a t h o l i k u s vagy l u t h e r á n u s árendás sz. n. szerepeltetése.

Hiszen tagadhatatlan tény, hogy vannak zsidófelekezeti árendások, kik — különösen a német- és felső-vidékeken, — a magyar szót nem ejtik ki olyan tisztán, mint például Nagy Imre vagy B e r c s é n y i urak; de arra, hogy ezt a nyelvi nehézséget valaki drámai alkotás alapjául vegye, valóban csak attól telik ki, aki az emberi természet egyéb nyilvánulásai iránt fogékonysággal nem bír. Ha a mauslirozás a zsidó magyarok általános tulajdonsága volna, ha a hehezés nem kivételképen, hanem rendszeren jelentkeznék, ha nem volnának zsidó magyar írók, nyelvészek és költők, a kik a magyar nyelv és hanglejtés törvényeit megállapítják és szabályozzák, szóval, ha a magyarországi zsidóság külön nemzetiséget képezne és ősi elzárkózottságában történeti tradícióinak élne csupán: akkor ilyen fajtájú zsidó árendás talán inkább szolgáltathatna speciális drámai alakot; de miután a zsidó magyarokat a nemzet többi fiaitól csupán a kül ő s z e r t a r t á s különíti el; érzelmek, vágyak és szellem tekintetében pedig semmi különbség sincsen, az »árendás« becsületesége vagy hitványsága nem lehet sem zsidó, sem keresztény becsületeség vagy hitványság, hanem legfeljebb á r e n d á s i erény vagy bűn.

Mult heti megjegyzéseinkre egy — a szerző iránt jóindulatu kéz, hozzánk intézett levelében szemünkre veti, hogy »túléréknyek vagyunk, hogy a szerző jó intenczióit félreismertük.« Téved a levelező ur.

Mi azzal nem számolhatunk, mi a szerző magánélete a zsidókról általában és a zsidó magyarokról különösen. Mi csak ahhoz szólhatunk, a mi nyilvánosság elé kerül. Már pedig mit mondana a t. levelező ur, a ki magát „r. katolikusnak“ vallja, ha valaki például szinművet írna ezzel a czimvel: »A róm. kath. csizmadia?« Nem követelné ő is azt, a mit mi kívánunk: Hagyjátok a fe-

lekezeti megkülönböztetéseket, mert a vallás nem a szinpadra, hanem a templomba tartozik? De nemcsak a czim, hanem a tartalom is meghazudtolja az ok feltevését, kik a darabra erőszakkal rá akarják sózni a filoszemitizmus izét.

Azok az alakok, melyeket a szerző ábrázol, a magyarországi zsidók közt már alig találhatók, és ha akadnak is valahol, a galicziai határszéleken eféle legények, az alföldi zsidó magyar bizonyára nem keresi fel őket, hogy leányát feleségül adja nekik. Ha pedig csak orthodox zsidó vőlegényt akart a szerző nevetségessé tenni, akkor is az igazságtól nagyon eltért, mert azok a bizonyos Smülek gyakran sokkal jobban tudnak magyarul, mint némely újabb népszinműíró; elméleti tehetség dolgában pedig ezekkel az urakkal mindenkor kiállják a versenyt. Azt mondják, hogy hát a »Tót leány« czimű népszinműben is »mausliroztatják« a darab egyik hősét, de azért a tótok még sem apprehendáltak.

Igen; ámde a »Tót leány«-ban a szerző nem akarja nevetségessé tenni a tót nemzetiséget, sem pedig azt a felekezetet, melyhez a tót legény tartozik, hanem az »árendás zsidó« czimű darab egész komikuma, ugylátszik, csupán a mauslirozásra van fektetve. A mit a szerző ecsetje a Blum zsidóra mázolt, az annak »jobb tulajdonságait« is elhomályosítja, és így egy felekezetet tüntet fel nevetségessé egy vagy két tagjának nyelvbtlásai miatt. Ha a szerző Smüle mellett például egy olyan zsidót is szerepeltetett volna, a ki a magyar nyelvben tökéletes, a kiben a magyar érzelmek és szokások meggyökereztek, a ki ép oly tisztán és jól beszél, mint a szerző maga, habár ekkor sem lehetett volna rámondani a darabra, hogy filozemita, de a szerzőt legalább az igazságtalanság vádja alól felmentettük volna. Így azonban, midőn a zsidók legjobb tulajdonságait mellőzi és egyeseknek nyelvi nehézségeit szándékosan generalizálva egy e g é s z felekezetet tesz nevetségessé, ez nemcsak hogy n e m filoszemitizmus, hanem ép oly igazságtalanság, mint minden tendenzia, mely az e g y e d r ő l következtetést akar vonni az e g é s z r e.

A darab egyéb fogyatkozásairól beszélni minket nem illet meg, s ennek ez egyszer örvendünk, mert végtelen hosszadalmas és kellemetlen munka alól ment fel bennünket. Egy jóakaratu tanácsot azonban végül még sem hallgathatunk el; de ez sem szól a szerzőnek, hanem a közönségnek, hogy t. i. a darab előadását ne látogassa meg. Ha már a népszinház igazgatósága nem tud különbséget a „Blau Kacz“ és a népszinház közt, legalább a közönség tegyen különbséget és ne menjen a népszinházba király-utczai trágárságokat hallgatni.

Bogdányi.

A zsidó néptanítók és a magyarosodás.

(Egy kis statisztika.)

Battonya, nov. 26,

Trefort közoktatásügyi miniszter ur ő méltóságának a képviselőház elé terjesztett a népoktatásügy állapotáról szóló XII. évi jelentése minden tekintetben örvendetes haladást tüntet elő. Ez az évenkénti statisztikai kimutató fokozatosan, — bár lassan haladva, — elének tárja házánknek a közoktatásügy terén tett előhaladását. Megismerteti az érte kevésbé érdeklődővel is, hogy — az 1869. évvel összehasonlítva, — az 188³/₄-iki iskolaévig hány iskolával, hány iskolába járó tankötelessel, hány tanítóval, hány tanteremmel szaporodott hazai népnevelésügyünk, továbbá mennyivel fogyott az iskolákba nem járó tankötelességek száma, mennyivel az iskolákkal nem bíró községek száma, mennyibe került a népnevelés az államnak és az egyes egyházaknak, és hogy mennyire növekedett ezen kiadás a legutóbbi 14 éven át. A pusztá számok elősorolásával e helyütt nem akarom az igen t. olvasók türelmét próbára tenni, mert tudom, hogy e becses lapok olvasói a napi sajtóból, mely a kimutatást kimerítően szá-

mokba is ismertette, kétségtelenül már tudomást szerezhettek maguknak, tekintve tehát ezeket, felmentve érzem magam azok ismétlésétől. E sorok célja nem egyéb, mint a miniszteri jelentésből kiragadni azt, mi bennünket, mint zsidó magyarokat leginkább érdekel, s ez felekezetiünk magyarosodása!

Hogy az iskolába járó tankötelesek legmagasabb százalékát aránylag a zsidó hitfelekezet szolgáltatja, s hogy e felekezetnél fordulnak elő a legkevesebb iskolai mulasztások, s hogy zsidó szülét vajha ritkán kell hanyag iskoláztatásért megbüntetni: azt tudja mindenki, ki hitsorsosainknak az iskoláztatás iránti érzékét ismeri. Hisz ennek tulajdonítható voltaképen a chéderek létezése is! Mert ha rendes iskolát nem képes fenntartani az a szegény zsidó, — de minden áron taníttatni kívánja gyermekét, — tehát e törvényellenes rendszerhez kénytelen nyulni; vagy ki ne emlékeznék öregeink közül vissza ama boldog időkre, mikor az apa téli időkben hátán vitte kedves magzatját az iskolából Burjánzik is e systéma ott, hol a tanfelügyelő vaskarja nem veti közbe magát. De hála Isten, e zugiskolák országszerte már szünőfélben vannak, és így ott, hol hitsorsosaink keves számmal laknak, miniszteri engedéllyel „egyesületi nyilv. jellegű” iskolákat nyitnak okl. tanítók vezetése mellett. Híres paedagogusaink azt állítják: »a tanító az iskola!« Nézzük tehát mily kezekben van a nyilvános izr. iskolák vezetése, minő tanítók élesztik a zsenge Izráelben a hazaszeretetet és honpolgári kötelességek szent szikráit!

Hazánkban — a miniszteri jelentés szerint, — 979 mózes vallású néptanító van, ezek közül csak 35 nem érti az államnyelvet, ez 3.5%-ot tesz. A többi hitfelekezetek tanítóihoz viszonyítva a százalék így áll: A magyar nyelvet nem beszélő tanítók legnagyobb kontingensét itt is a görögkeletiek 40%-kal szolgáltatják, utánok az ágostai evang. 28%-kal, a róm. kath. 17%-kal következnek. Ha valamely hitfelekezet iskolái ily magyar-érmű tanítók vezetése alatt állanak, mint a magyar zsidókéi, úgy ez az államra nézve csak áldásthözó lehet! Ez az egyenjogúsítás rövid 17 évi eredménye! Ez a zsidó háládatosság!

Spitzer Ignác,
néptanító.

Olvasóinkhoz!

Az antiszemita izgatások és a bujtogató sajtó ellenében egyedül szerény hetilapunk az, mely lelkesen és bátran lobogtatja a humanitás, a valódi szabadelvűség és jogegyenlőség zászlaját. Elszigetelve állunk a harczban, melyet ellenfeleink vakmerőségök egész erejével folytatnak a sajtóban, a politikában és a társadalomban egyaránt. Csak hitrokonaink támogatása teszi lehetővé, hogy ez egyenlőtlen harczban eddig férfiasan megállhattunk. A jövő hóban lapunk negyedik évfolyamát kezdi meg, és folytatni fogja a jövő évben is azt a hazafias munkát, melyet eddig a zsidó magyarok érdekében kifejtett.

Az »Egyenlőség«, mint a magyar zsidó felekezet egyedüli magyar lapja, kötelességének tartja az antiszemitizmus elleni küzdelmen kívül az egyházi és felekezeti jogaink biztosítására vezető mozgalmat élénk figyelemmel kísérni és a zsidóság hazafias érdekeinek megfelelő irányba terelni.

A mozgalom már megkezdődött, s bár csendben folyik, de annál biztosabban halad a megoldás célja felé.

Kérjük hitrokonainkat és a szabadelvűség minden igazi barátját, hogy támogatásával lapunk megerősödéséhez hozzájáruljon.

Minél nagyobb a támogatás, annál nagyobb súlya lesz szavunknak, annál nagyobb erőt tudunk kifejteni.

Az „Egyenlőség” szerkesztősége.

Azon t. előfizetőknek, kiknek előfizetésük f. é. december elsején lejár, lapunk mult heti szá-

mához postautalványokat mellékelünk, azzal a kérelemmel, hogy az előfizetést mielőbb megújítani sziveskedjenek, hogy a lap szétküldése iránt tájékozva legyünk.

A kiadóhivatal.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve 8 frt.
Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Az előfizetési pénzek a kiadóhivatalba (V. ker. Hajnal-utca 2. sz. küldendők.)

A kiadóhivatal.

HIREK.

— **Felekezeti ügyek.** Az a mozgalom, mely már hosszabb idő óta foglalkoztat néhány lelkes férfit, és a melynek célja a magyar zsidó felekezet egyházi egyenjogúsítását és felekezeti ügyeinek egészséges alapon való rendezését kivívni, mint megbízható forrásból értesülünk, előrehaladt stádiumban van. Az ügy valószínűleg a parlamentben fog először szóba hozatni. Mi örvendünk a dolog eme fordulatanak, annál is inkább, mert reméljük, hogy a kezdeményezés ez uton való megtörténte után, sok oly kérdés eszik, a mely eddig az ügyet a noli me tangere színében tüntette fel.

— **A szatmári püspök, Schlauch Lőrincz,** a Szt.-László-társulatban e héten nagyszabásu beszédet tartott, melylyel majdnem az egész fővárosi sajtó foglalkozott. Schlauch oly követelésekkel lépett elő, melyek keresztülvitele számos közintézményeink szellemét majdnem teljesen megváltoztatná. Nekünk e részben már azért sem lehet nyilatkozni, nehogy az elfogultság vádjával illesse nek. De kötelességünk teljesítését elmulasztanánk, ha ez urtal rá nem utalnánk arra a valóban szégyenletes szerepre, mit a magyar zsidó felekezet Magyarország többi felekezetei közt játszik. Mig a kath. és protestáns egyházak a legmesszebb menő autonomiát követelnek és tényleg élveznek is, addig a zsidó egyház az önrendelkezés legelemibb jogaival sem rendelkezik. A magyarországi katholicizmus egyik főpapja által követeli, hogy a közalaptalványok és iskolai ügyek az interkonfeszszionális parlamenti kultuszminiszter kezéből vétessenek ki és helyeztessék a római katolikus egyház kormányzósága alá. Nekünk zsidóknak is van iskolaalapunk, melyet már évek hosszu során át kezelnek, és a magyar zsidóság e kezelést még csak nem is ellenőrizheti. Hogy a kezelésbe be nem folyhat, hogy azt se tudja, hová fordítják ezt a két milliónyi vagyonalapot, miként jövedelmeztetik stb., azt már el sem is meri panaszkodni. Ime, mily óriási különbséget tudnak tenni a jogok közt, midőn zsidók akarják jogajkat érvényesíteni.

— **A német birodalmi gyűlés antiszemtaí.** Mindössze csak ketten vannak az antiszemitaí fajtajából, kik a német birodalmi gyűlés levegőjét a jövő ülészek alatt rontani fogják. Stöcker az egyik és Hartwig a másik. Az előbbi tudvalevőleg Berlinben, az utóbbi pedig Dresdenben lett megválasztva Bebel szocialista ellen, ki 11,000 szavazatot nyert ellenfelének 13,000 szavazata ellen. Hartwig különben építész, kinek az a baja, hogy nincs mit építenie. Ilyen körülmények közt természetes, hogy rombolási munkálatokra is szegődik. Stöckernek ő akarja lerombolni segíteni a művelt századok alkotásait.

— **Mérő János** budapesti ügyvéd magyar nemességet nyert. Szép dolog a nemesség, és ha valaki a kitün-

tetést megérdemli, mi is kalapot emelünk előtte. Mérő János ur kétségtelenül tett szolgálatokat a hazának, de tény az is, hogy az ő szolgálatai sem nagyobbak a legujabban nemesített zsidó magyarok szolgálatánál, és mégis mekkora lármát csaptak az ugynevezett élc- és komoly lapok, midőn a zsidók érdemei nemeslevélben nyertek elismerést. Reméljük, hogy a lapok vásári zsbaja a magyar zsidókat csak serkenteni fogja, hogy mennél többen nyerjenek magyar nemességet.

— A „Schlesische Zeitung“ jelenti: Nemrég közzöltük, hogy évekkel ezelőtt egy előkelő zsidóból álló bizottság alakult Palesztinába települő zsidók segélyezésére. Mint biztos forrásból halljuk, legközelebb orosz, lengyel, német és osztrák előkelő zsidók fognak ismét egy értekezletre összegyűlni, hogy a palesztinai zsidó telepítvényítés ügyét minél hathatósabban előmozdítsák. Az e célra gyűjtött segélyösszeg már meghaladja a 200,000 márkát.

— Zsidó reformatorok. Szt.-Pétervárról írják a »N. Fr. Pressé«-nek: Hosszabb idő óta több rendbeli híreket közölnek itteni lapok a dél-oroszországi zsidó reformmozgalmakról, melyek utóbbi időben már oly mérveket öltöttek, hogy az Odesszában alakult „ujzsidók“ című szekta önállóságáról lemondván, a déloroszországi »bibliai egyesülethez« csatlakozott. E »bibliai egyesület« című reformmegyház élén Gordiu áll, kinek tanai főleg a régi szertartások némelyikét mellőzve, a zsidó liturgiát más, modernebb alapra fekteti és a hiveket produktív munkára serkenti. Hogy a szekta alapítója maga a jó példával elől járjon, földet bérelt, a hol mezőgazdasági munkákat végez. Gordiu emlékiratot nyújtott át a chersoni tartomány kormányzójának, a melyben az új szekta követelményeit a következőkben foglalja össze: I. Engedtesse meg „a bibliai egyesület« tagjainak, a földbirtok vásárlása, illetőleg bérlete; II. a vallásnak szabad gyakorlata; III. a rendőrségnél külön polgári lajstroma legyen a születési, házassági és halálozási esetek feljegyzésére. Ezt a reformot műveltebb orosz körökben tetszéssel fogadják, de azt hisszük, hogy az orosz zsidóüldözéseknek ez sem fogja útját állani, mert mihelyt az iparral, földműveléssel és kézi munkával foglalkozó zsidók szorgalom és takarékoság által vagyonhoz jutandnak, megint csak elő fog állani a munkakerülő csőcselék, mely e vagyont az antiszemitizmus czimén elrabolni akarja.

— Machne Izrael a czime egy füzetnek, mely kiváló szakértelemmel állítja össze a zsidók történetét, liturgiáját, időszámítás és hittanát. A mű ugyan csak 48 oldalra terjed, de azért meg van abban minden, a mit a zsidónak vallásáról tudnia kell. A mű szerzője, Grósz Gusztáv szt.-tamási tanító, valóban nagy szolgálatot tett felekezeti irodalmunknak, hogy ily hézagpótló munkával gazdagította, mert alig képzelhetünk könyvet, mely alkalmasabb volna a zsidó ifjuság vallástani oktatására, mint Grósznak említett műve. A csinosan kiállított füzet ára 20 krajczár, és könyvkereskedés útján vagy a szerzőnél kapható.

— Jótékonyág. Hogy mennyire megy bizonyos izr. hitközségek jótékonyága, arra legfényesebb példát nyújt az a ruhakiosztás, mely mult vasárnap a pápai izr. hitközség tantestülete által eszközöltetett. Nem kevesebb, mint 115 szegény sorsu tanuló lett ez alkalommal lábbelivel és 10 tanuló egész öltözékkel ellátva. Ha tekintetbe vesszük, hogy különben mennyi anyagi terhet ró az emberre a hitközségi tagság, valóban csak elismeréssel kell felemlitenünk ez esetet, mely újabb jele annak, hogy a zsidó jótékonyág dolgában nem riad vissza a legnagyobb áldozattól sem.

H I R D E T É S E K.

Jelenkori tünemény.

Csillag Anna kisasszony óriási hosszú Loreley hajával, mely az általa használt saját készítésű hajnövesztő kenőcs által 14 hó leforgása alatt 185 centim. hosszúságra nőtt és oly sűrű, hogy sulya miatt egy nagy részét a hajból ki kellett vágnia. Ezen hajnövesztő kenőcs a leghíresebb orvosi szakközégek által elemében megvizsgáltott és nemcsak alkalmasnak, hanem a benne rejlő tulajdonságnál fogva kitűnőnek ismertetett el. Ezen kenőcs a hajnövést elősegíti, a hajbort erősíti és a legbiztosabb szer a hajkihulás ellen, kitűnő sikerrel használtatott kopszaféjük által is nemkülömben azok által, kiknek szakál és bajusz növése ritkás.

ANNA CSILLAG.

Midőn alázatosan alólirottak az igen tisztelt közönséget és magas nemesi rendet Csillag Anna kisasszony hajának megtekintésére meghívjuk, bátorodunk egyszermind köztudomásra hozni, hogy emellett hajnövesztő kenőcsöt Csillag Anna kisasszony üzleti helyiségünkben 50 kr, 1 frt és 2 frtos köcsökben személyesen árusítja.

Kiváló tisztelettel

CSILLAG és TSA., király utca 26.

Vidékre csakis 2 frtos köcsögök küldetnek készpénz vagy utánvét mellett.

Butor

Első.

Budapesti butorbazár

Butor

Deák-utca 7. szám, I. emelet.

Ajánlom a t. közönségnek dús felszerelésű raktáramat, asztalos- és kárpitos-munkákból, menyasszonyi kelengyék, szállodák, fürdők és irodák berendezésére a legegyszerűbb kivitelől a legfinomabbig. Az országos kiállításra szekrények, állványok, asztalok és díszítési munkáknak készítését elvállalom és kívánatra mindenféle mintájú rajzokkal szolgállok. Raktárom túltömöttsége miatt régibb divatu butorok beszerzési áron alul adatnak el.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Ajánlom még általánosan kedvelt szabadalmazott gyermek-pólya-szekrényeimet fürdő-berendezéssel. Elválllok továbbá mindennemű munkát magánlakásokban, ugymint szőnyegek kifeszítését, tükrök és képek elhelyezését. — Mintakönyvem — új rajzokkal — 1 frt betét mellett, esetleg butorbevásárlásnál ingyen adatik.

FRANKL B.

Deák-utca 7. sz. I. emelet.

Butor

Alapított 1832-ben.

Butor